Projekt „Eesti 20. sajandi (1870–1991) sõjalise ehituspärandi kaardistamine ja analüüs

Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2 (4) (lõunapoolsed angaarid) Ridala vallas Läänemaal

Sisukord

1. Kohustuslikud andmed 2
2. Asukoha skeemid 3
3. Fotod 11
6. Täiendav info 79

Koostajad:
Ain Tähiste, Mart Mõniste

Kärdla
2016

1. Kohustuslikud andmed

1.1	**Algne nimetus**	
1.2	**Hilisem(ad), sh praegune(sed) nimetus(ed)**	Haapsalu (Kiltsi) lennuväli
1.3	**Aadress**	Lääne maakond, Ridala vald, Kiltsi küla. Õppekeskuse (126 ha), riigikaitsemaa, tunnus: 67401:001:0047 Õppevälja (153 ha), riigikaitsemaa, tunnus: 67401:001:0580
1.4	**Koordinaadid**	58°54′21.43″, 23°29′50.88″
1.5	**Algne teave, sh ajalugu**	Kiltsi lennuvälja suurus oli 325 ha. Betoonkattega rajad on 2500 m pikad, lennukite tarbeks oli 28 angaari. Lennuvälja rajamist alustati 1939 ja kasutati esialgu kuni 1956. a, 1969. a rekonstrueeriti. Lennuväljal baseerus 425. õhukaitse hävituslennuväepolk, s/o 32906. Nõukogude vägede lahkumise järel on lennuväli lagunenud.
1.6	**Praegune funktsioon**	Lennurada ja angaaride ala on Kaitseliidu valduses. 2013. aastal lammutatud linnaku alale kavandatakse tööstusparki.
1.7	**Seisukorra hinnang**	Lennurajast lõunas asub 9 angaari. Üks on saanud tulekahjus kannatada ja tagumine sein osaliselt varisenud. Ülejäänud on heas seisukorras, võrdlemisi puhtad. Metallväravaid pole säilinud mitte ühtegi. 3 angaari on suured (12x48 m), 6 angaari tavalised (12x25 m).
1.8	**Ümbruse lühikirjeldus**	
1.9	**Joonised**	Hoonete ja asukoha skeemid (18)
1.10	**Fotod**	Fotod (136)
1.11	**Seotud ehitised**	
1.12	**Põhiüksus**	Viimati (1986) 14. õhukaitsediviis.
1.13	**Lisateave**	Kogu Kiltsi lennuväli on jagatud vähemalt 8 kinnistu vahel. Lennuraja (153 ha) ja angaaride ala (126 ha) on 2004. aastast Kaitseliidu valduses. Selles töös on kirjeldatud lennurajast lõunas asuvat angaaride ala (objektid 45-61)
1.14	**Töö teostamise aeg**	Välitööde aeg 17.05.2015
1.15	**Koostaja andmed**	Ain Tähiste, Mart Mõniste

2. Asukoha skeemid

Skeem 1. Haapsalu (Kiltsi) lennuväli Lääne maakonnas Ridala vallas.
Allikas: Maa-ameti Geoportaal

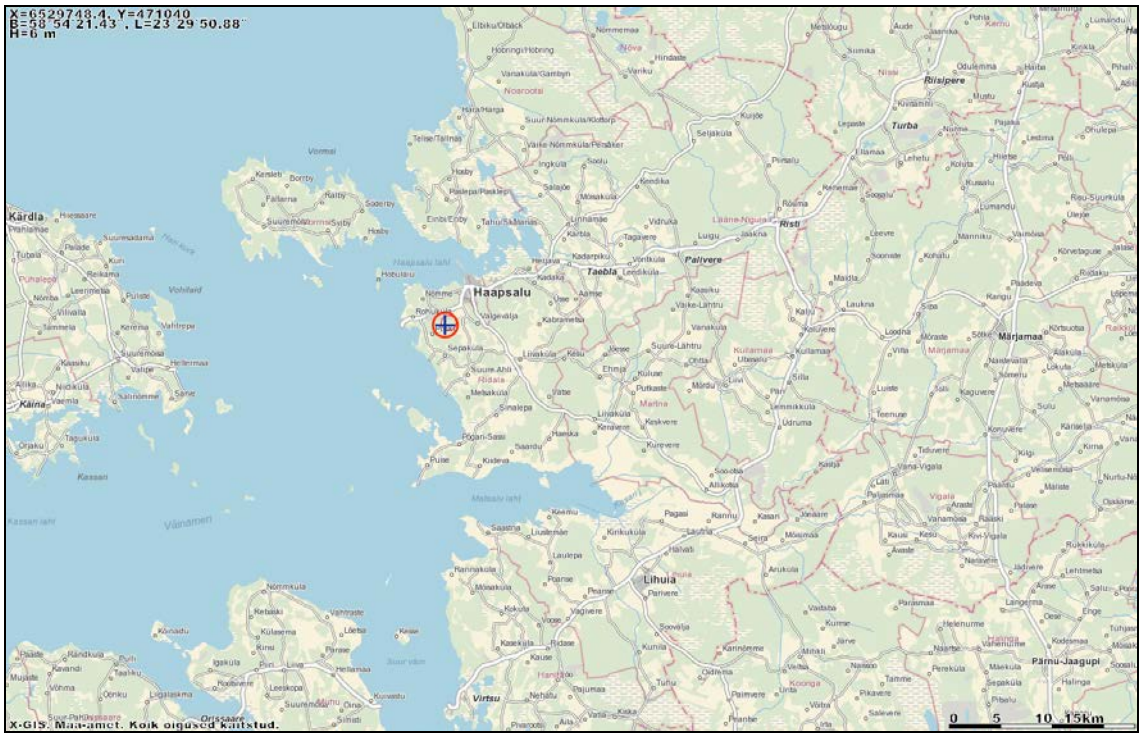

Skeem 2. Haapsalu (Kiltsi) lennuväli Lääne maakonnas Ridala vallas.
Allikas: Maa-ameti Geoportaal

Skeem 3. Haapsalu (Kiltsi) lennuväli Ridala vallas Kiltsi külas. Allikas: Maa-ameti Geoportaal

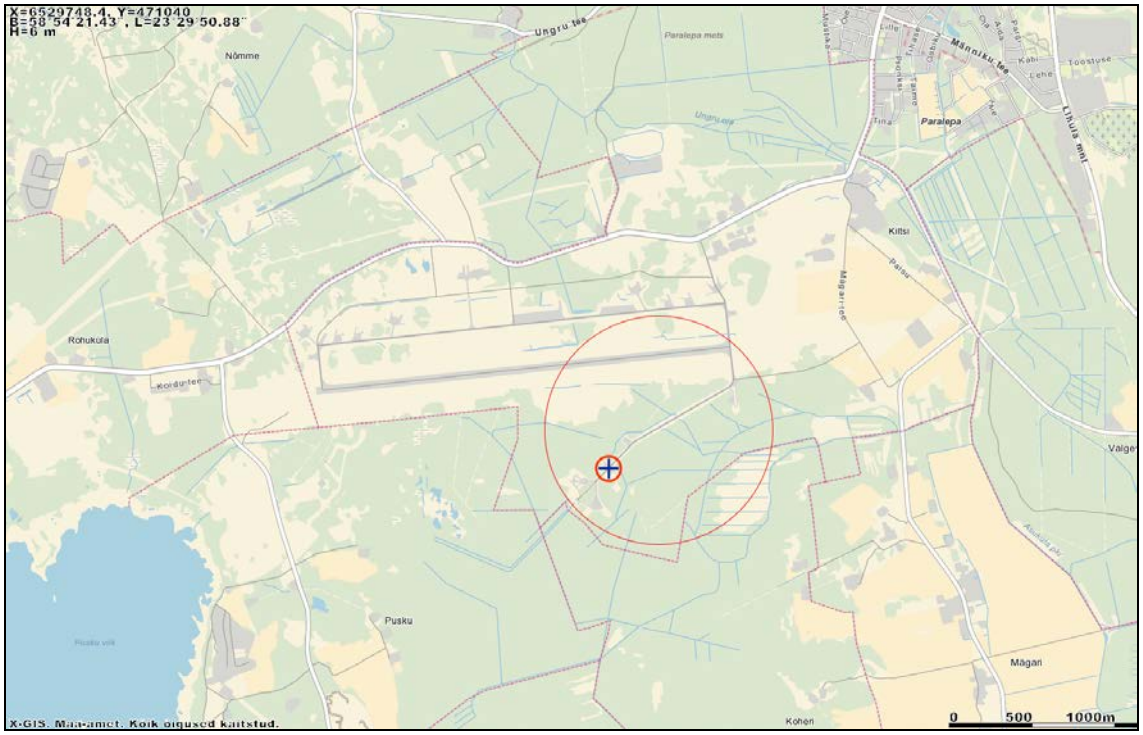

Skeem 4. Haapsalu (Kiltsi) lennuväli Ridala vallas Kiltsi külas. Punasega tähistatud käesolevas töös käsitletud piirkond (angaarid lennurajast lõuna pool).
Allikas: Maa-ameti Geoportaal

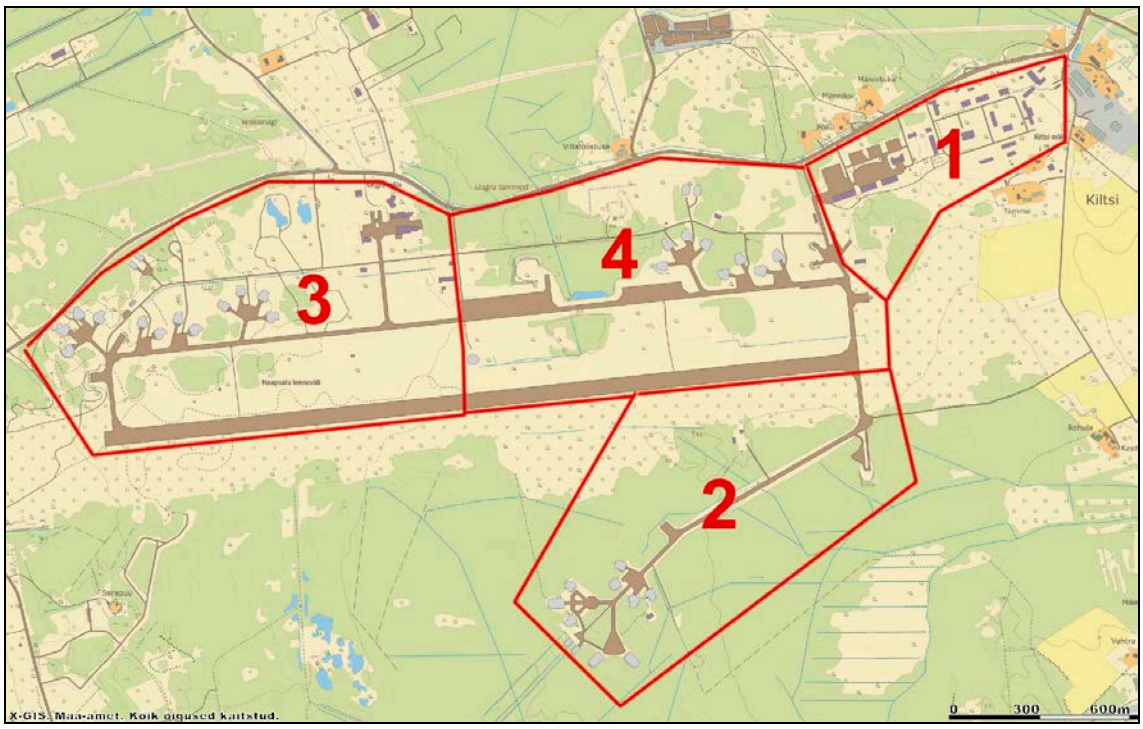

Skeem 3. Haapsalu (Kiltsi) lennuväli. Kuna lennuvälja territoorium on suur ja objekte palju, on aruanded esitatud neljas osas. Käesolevas aruandes on dokumenteeritud lennurajast lõunasse jääv angaaride ala (2). Allikas: Maa-ameti Geoportaal

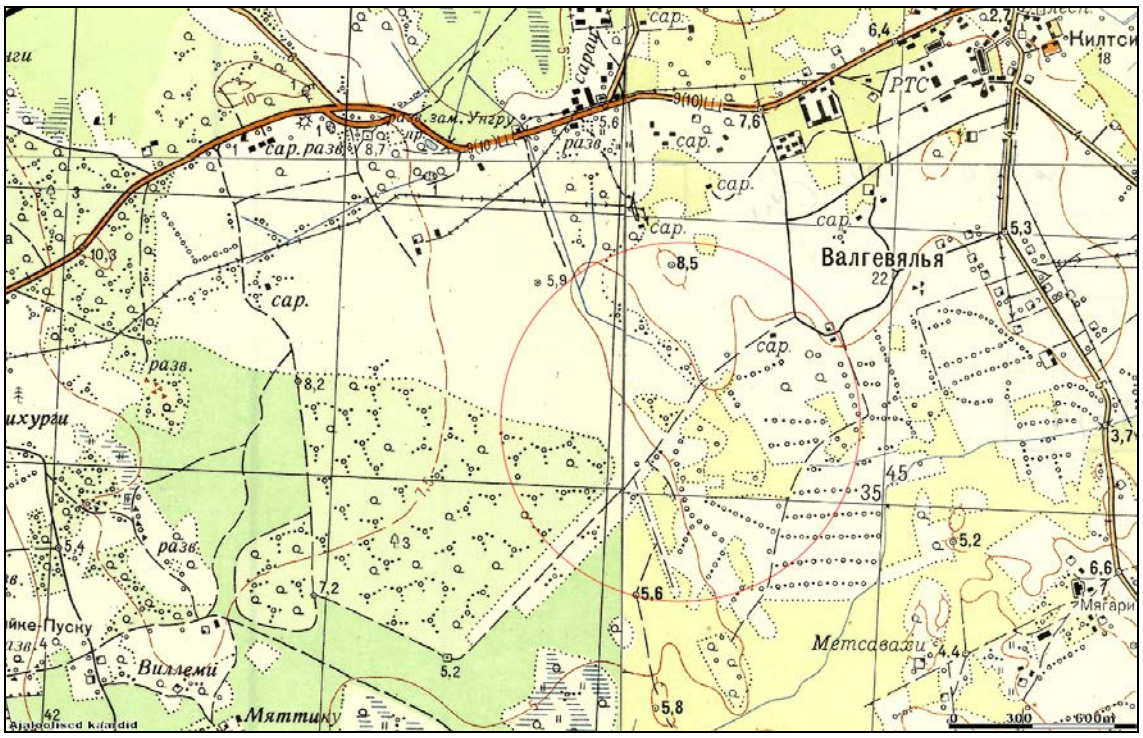

Skeem 5. Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 1959. aasta kaardil.
Allikas: Maa-ameti Geoportaal

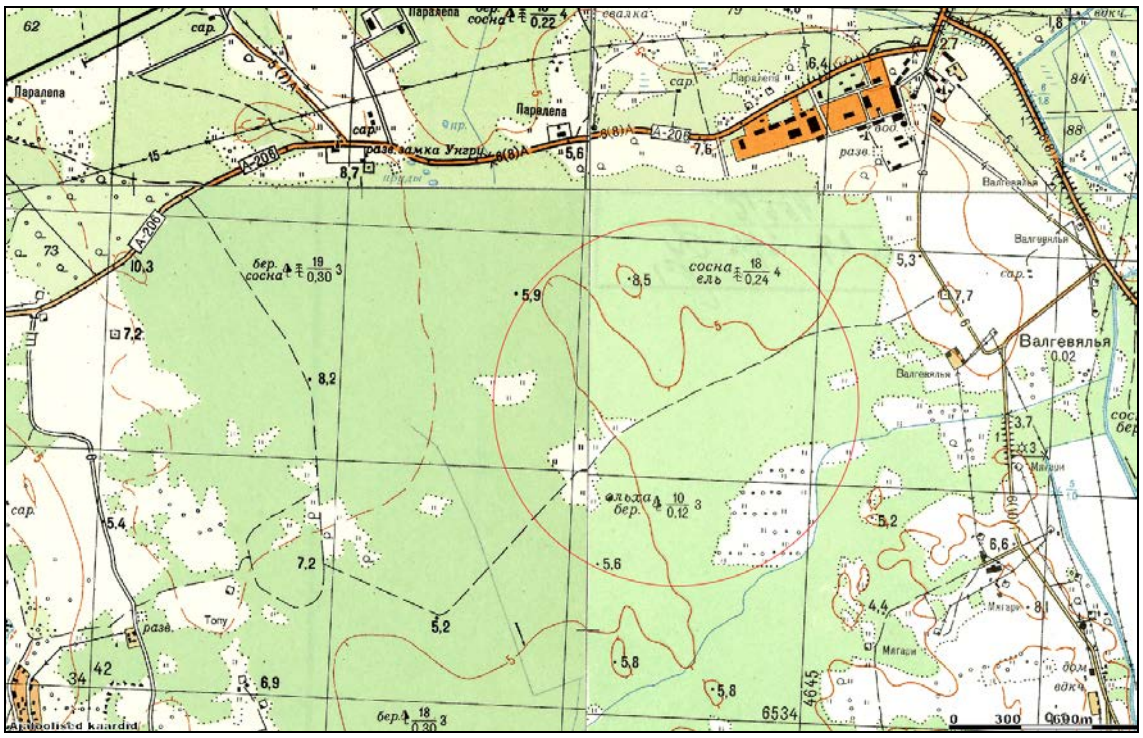

Skeem 6. Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 1983. aasta kaardil.
Allikas: Maa-ameti Geoportaal

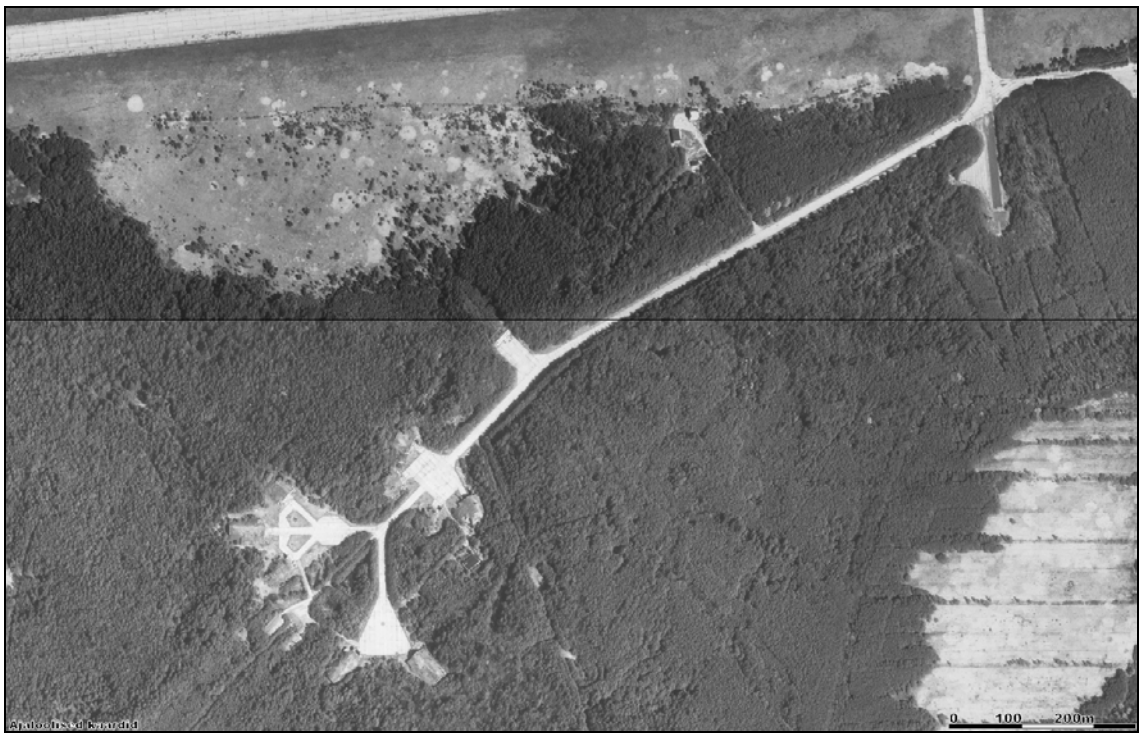

Skeem 7. Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 1989. aasta aerofotol. Allikas: Maa-ameti Geoportaal

Skeem 8. Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2005. aasta aerofotol. Allikas: Maa-ameti Geoportaal

Skeem 9. Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2010. aasta aerofotol. Allikas: Maa-ameti Geoportaal

Skeem 10. Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2012. aasta aerofotol. Allikas: Maa-ameti Geoportaal

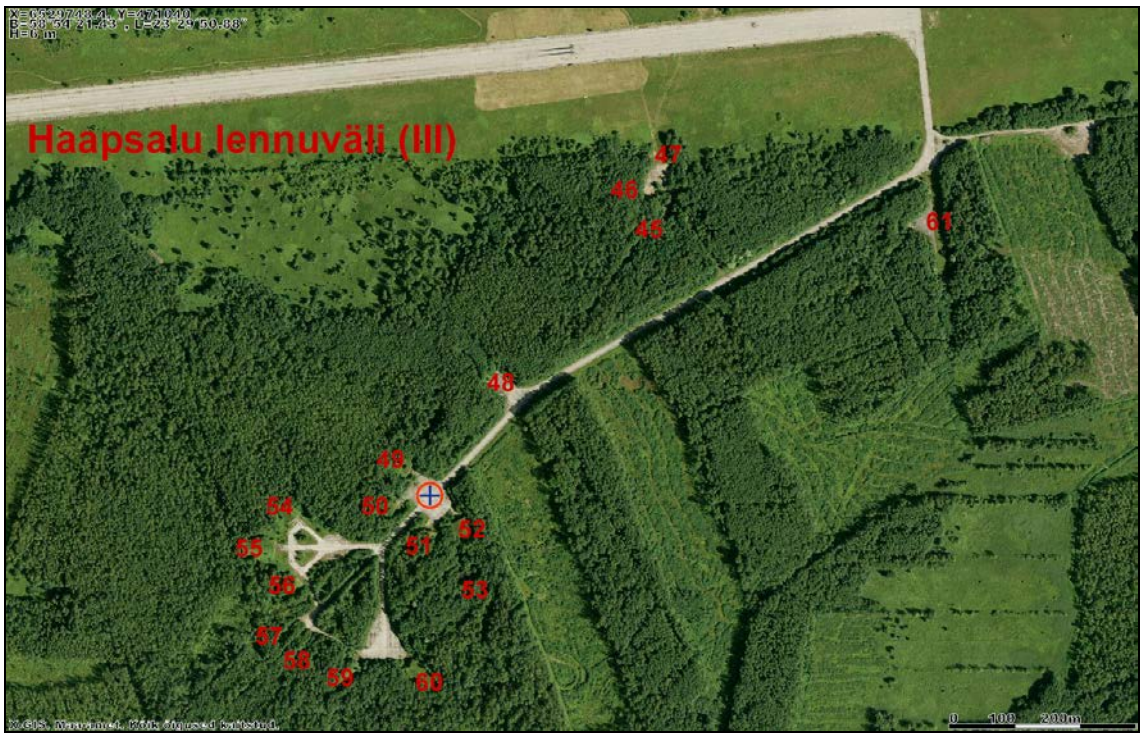

Skeem 11. Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4) (angaarid lõuna pool lennurada).
Allikas: Maa-ameti Geoportaal

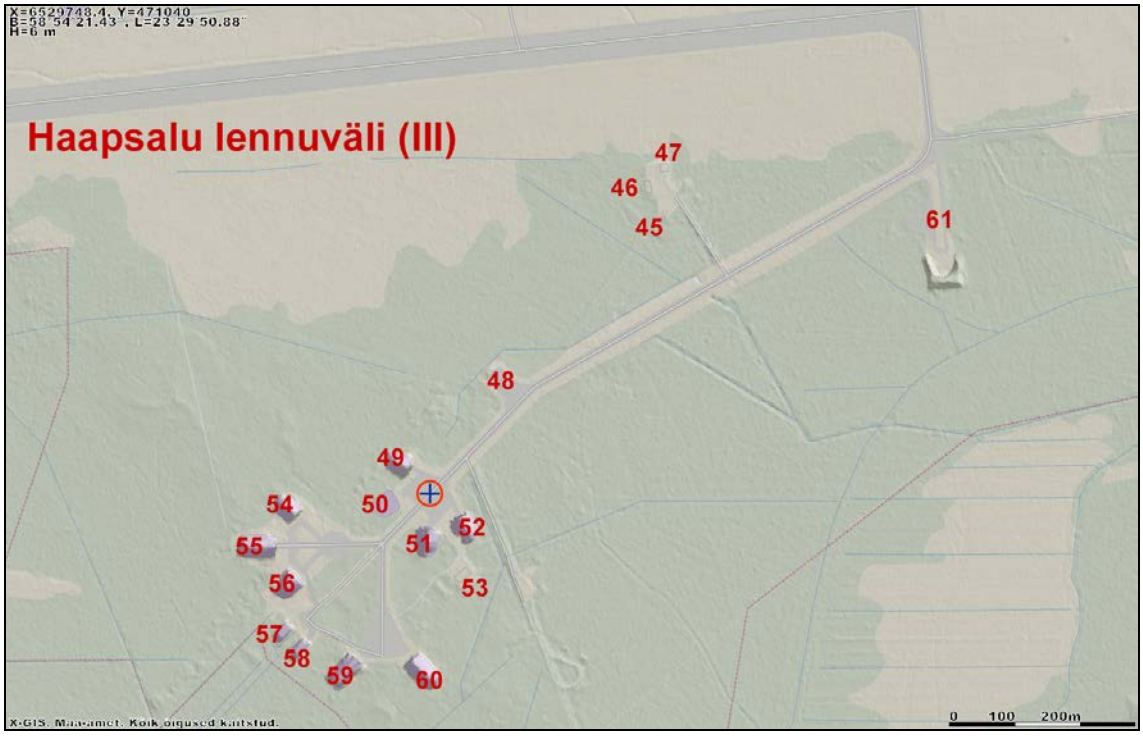

Skeem 12. Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4) (angaarid lõuna pool lennurada).
Allikas: Maa-ameti Geoportaal

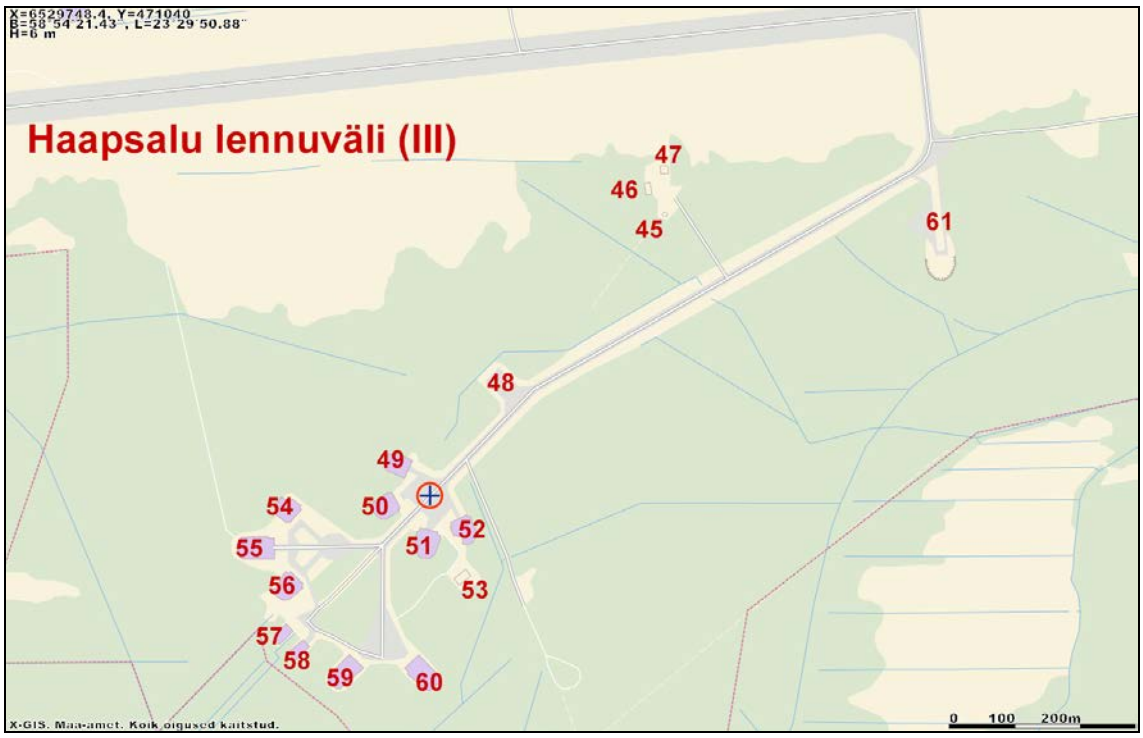

Skeem 13. Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4) (angaarid lõuna pool lennurada).
Allikas: Maa-ameti Geoportaal

45 - määrdeõli ladu
46 - lammutatud hoone
47 - lammutatud hone
48 - plats
49 - angaar (12x25 m)
50 - angaar
51 - angaar
52 - angaar
53 - hoone
54 - angaar
55 - suur angaar (12x48m)
56 - angaar
57 - hoidla
58 - hoidla
59 - suur angaar
60 - suur angaar
61 - lasketiir (hilisem, KL rajatud?)

3. Fotod

Foto 1 (016). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Tee hoonete [45], [46] ja [47] juurde.
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 2 (017). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Määrdeõli ladu [45].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 3 (018). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Määrdeõli ladu [45].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 4 (020). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Määrdeõli ladu [45]. Säilinud on mõned sildid: diiselõli, masinaõli, määre. Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 5 (021). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Määrdeõli ladu [45].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 6 (025). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Hoone [46] on lammutatud 2013-2014.
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 7 (023). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Hoone [47] asukoht, taamale jääb lenurada.
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 8 (024). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Hoone [47] asukoht.
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 9 (026). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Hoone [47] asukoht, taga 150 m kaugusel on lennurada.
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 10 (028). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Tee angaarideni. Lennuraja otsast angaarideni [49], [52] on 1,1 km, tee laius 10 m Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 11 (029). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Teest paremal on üksik betoneeritud plats [48] mullavalliga. Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 12 (031). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaarid [50] ja [49].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 13 (034). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaar [49].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 14 (035). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaar [49].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 15 (037). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaari [49] laius on 12 ja pikkus 25 m
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 16 (038). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaar [49].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 17 (039). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaar [49].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 18 (040). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaar [49], tagumine sissepääs ja tehnoruum.
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 19 (041). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaar [49] pealtvaates, taga angaar [52].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 20 (043). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaar [49].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 21 (044). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Betoonpaneelid angaaride [49] ja [50] vahel.
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 22 (045). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaar [49], vasakul betoonpaneelid.
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 23 (068). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Vaade angaari [51] katuselt, vasakul angaar [49], paremal juurdepääsutee. Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 24 (107). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Vasakul angaar [50], paremal [49]. Angaaride vahelise betoonplatsi pindala on u 3300 m^2. Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 25 (046). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaar [50].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 26 (047). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaar [50].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 27 (049). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaar [50].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 28 (051). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaar [50].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 29 (052). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaar [50].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 30 (054). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaar [50].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 31 (055). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaar [50].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 32 (056). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaar [50].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 33 (104). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Vasakul angaar [50], paremal [49], vaade angaari [52] katuselt. Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 34 (033). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Vasakul angaar [51], paremal [50].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 35 (057). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaar [51] eristub teistest vahiputkaga katusel.
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 36 (058). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaar [51].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 37 (060). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaar [51].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 38 (062). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaar [51].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 39 (064). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaar [51].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 40 (065). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaar [51].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 41 (067). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Vahiputka angaar1 [51] katusel.
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 42 (072). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Vahiputka angaar1 [51] katusel.
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 43 (073). Vahiputka angaar1 [51] katusel. „ДМБ 78”.
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 44 (076). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaar [51].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 45 (080). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaar [51].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 46 (105). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaar [51].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 47 (032). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Vasakul angaar [52], paremal [51].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 48 (042). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Vasakul angaar [52], paremal [51], vaade angaari [49] katuselt. Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 49 (079). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaar [52].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 50 (082). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaar [52].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 51 (085). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaar [52].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 52 (087). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaar [52].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 53 (088). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaari [52] tagumine sissepääs ja tehnoruum.
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 54 (103). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaar [52].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 55 (106). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Vaade angaari [52] katuselt, vasakul [51], paremal [50].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 56 (108). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaar [52].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 57 (089). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Hoone [53].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 58 (091). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Hoone [53].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 59 (093). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Hoone [53]. Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 60 (094). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Hoone [53]. Läbi hoone koridor, väikesed toad mõlemal pool. Maja mõõdud 12x22 m. Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 61 (095). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Hoone [53].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 62 (098). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Hoone [53].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 63 (100). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Hoone [53].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 64 (101). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Hoone [53].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 65 (110). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Vasakul angaar [56], keskel [55], paremal [54].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 66 (111). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaar [54].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 67 (114). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaar [54].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 68 (116). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaar [54], vasakul angaar [55].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 69 (119). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaar [54].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 70 (120). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaar [54].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 71 (121). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaar [54].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 72 (122). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaar [54].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 73 (123). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaar [54].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 74 (126). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaar [54].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 75 (144). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Ees vasakul angaar [55], taga [54].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 76 (112). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaar [55].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 77 (128). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaar [55].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 78 (129). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaar [55].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 79 (130). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaar [55].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 80 (131). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaar [55]. „ДМБ 98”
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 81 (133). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaar [55] on kahekordse pikkusega: 12x48 m.
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 82 (134). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaar [55].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 83 (135). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaar [55] tagumine sissepääs on erineva ehitusega.
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 84 (137). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaar [55].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 85 (139). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaari [55] katus on kaetud tiheda põldmarjapuhmaga.
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 86 (140). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Vaade angaari [55] katuselt.
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 87 (147). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaar [55].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 88 (113). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaar [56].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 89 (141). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Vaade angaari [55] katuselt, paremal angaar [56].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 90 (145). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaar [56]. Hästi on näha külgmised tehnoruumid.
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 91 (148). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaar [56].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 92 (151). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaar [56].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 93 (152). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaari [56] tagumine sissepääs, vaade väljast. Seinal maaling „ДМБ-75”. Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 94 (153). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaar [56]. Tagumised angaarid on enamuses hästi säilinud ja puhtad. Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 95 (154). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaar [56].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 96 (155). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaar [56]. Tehnoruum tagumise sissepääsu kõrval.
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 97 (157). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaar [56]. Tehnoruum tagumise sissepääsu kõrval.
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 98 (159). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaar [56]. Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 99 (163). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Hoidla [57].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 100 (164). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Hoidla [57].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 101 (166). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Hoidla [57] mõõtmed on 5,5x24 m, kõrgus 2,8 m.
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 102 (167). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Hoidla [57].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 103 (170). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Hoidla [57]. Põrandal on säilinud jooned.
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 104 (172). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Hoidla [57].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 105 (173). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Hoidla [57] juurdepääsutee on ummistatud jäätmetega.
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 106 (175). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Hoidla [58].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 107 (176). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Hoidla [58].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 108 (177). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Hoidla [58] sissepääsu kõrval on pisike ruum.
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 109 (179). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Hoidla [58] on mõõtmetelt sama kui hoidla [57].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 110 (180). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Hoidla [58].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 111 (182). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Hoidla [58].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 112 (184). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Hoidla [58].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 113 (186). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Hoidla [58].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 114 (187). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Hoidlate [57] ja [58] juurdepääsud on võssa kasvanud ja raskesti märgatavad. Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 115 (188). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaar [59].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 116 (189). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaar [59].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 117 (190). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaar [59].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 118 (192). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaar [59] on kahekordse pikkusega: 12x48 m.
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 119 (193). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaar [59].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 120 (194). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaari [59] lagi on tugevalt tahmunud.
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 121 (197). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaar [59].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 122 (198). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaar [59].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 123 (206). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaar [59].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 124 (208). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaar [60].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 125 (209). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaar [60].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 126 (210). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaar [60].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 127 (216). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaari [60] tagumine sein on tulekahju tõttu varisenud. .
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 128 (218). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaar [60].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 129 (220). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaar [60].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 130 (223). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Angaar [60].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 131 (226). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Lasketiir [61].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 132 (227). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Lasketiir [61].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 133 (228). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Lasketiir [61].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 134 (230). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Lasketiir [61].
Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 135 (231). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Lasketiir [61]. Foto Mart Mõniste 17.05.2015

Foto 136 (233). Haapsalu (Kiltsi) lennuväli 2(4). Lasketiir [61]. Asfaldis on aastaarv „1976”. Foto Mart Mõniste 17.05.2015

6. Täiendav info

militaar.net - Haapsalu lennuväli

http://www.militaar.net/phpBB2/viewtopic.php?f=39&t=625&hilit=kiltsi+lennuv%C3%A4li&start=15 vaadatud 7.10.2013

Esimese Maailmasõja ajal asus Haapsalus üks Peeter Suure merekindluse merelennusadamatest. Seda kasutasid nii venelased kui 1918. a. ka sakslased. 1918. a. novembris võtsid selle hooned ning järele jäänud varustuse üle Eesti kaitseväegi, kuid midagi eriti kasulikku sealt ilmselt ei saadud. Nimetamist on leidnud (tolleaegset kirjapruuki säilitades) ühekse vene vesilennuki jätised, milledest aga enam midagi asjalikku ei saanud. Samuti sellest lennusadamast endast, mis eriti aktiivset kasutust enam tulevikus ei leidnud. Isegi selle asukoha näitamisega kaardil jään ma hetkel hätta.

Järgmisest lennuväljast Haapsalus saaks rääkida seoses Eesti lennuväe arengukavadega 1930. aastate alguses. Nimelt toimus kahekümnendate lõpus kolmekümnendate alguses oluline areng lennuväes. Lisaks uue tehnika hankimisele tehti ka mitmeid lennuväe kasutamise plaane sõjaolukorras, asuti looma mobilisatsioonivarusid ning ettevalmistama mobilisatsioonireservi. Muu hulgas hakati suuremat tähelepanu pöörama ka lennuväljade võrgu väljaarendamisele.

1932. a talvel toimus lennuväe talvine ringlend, mil katsetati lennuväe reaalset võimekust tegutseda ka talvistes tingimustes. Selle ringlennu käigus külastati ka Haapsalu ning lennuväljana kasutati taas kord merd – külmunud Haapsalu lahte. Maalennuvälja Haapsalu juures veel ei olnud.

1933. a. oli Haapsalus kohaliku lennuasjanduse ühingu ja Tallinnast sõitnud asjatundjate vaheline nõupidamine lennuvälja asukoha asjus. Peale pikemaid kaalutlusi otsustati lennuväli ehitada Randsalu ja Uuemõisa vahelisele kolmenurgelisele maa-alale. Esialgsete korraldustööde katteks saadi hädaabitööde krediiti 2000 kr. Kahjuks mul selle lennuvälja edasisest saatusest mingit aimu ei ole. Kuna Haapsalu lennuasjanduse ühing ei kuulunud hiljem enam nende kõige aktiivsemate hulka – küllap see platsi ettevalmistamisega piirduski.

Tänapäeval Haapsalu lennuväljana tuntud Kiltsi lennuväli asub endiste Ungru ja Valgevälja mõisate maadel. Platsi rajamist alustati 1939.a. pärast Eesti ja Nõukogude Liidu vahelise lepingu sõlmimist. Lennuväljal baseerusid lepingu alusel Eestis olnud lennuväebrigaadi üksused (numbrid jään hetkel võlgu), mis 1940. a. peale riigi pööramist Tallinnasse Ülemiste lennuväljale kolisid.

Kuid ka Haapsalu lennuväli jäi kasutusse. 1941. a. suvel asus seal 50. Pommituslennuväe Polk (BAP)

Polk oli relvastatud SB pommituslennukitega, 22. juuni 1941 seisuga oli polgus 34 lennukit, neist 6 ei olnud korras. Samal ajal oli polgus 47 meeskonda, kelledest 10 meeskonda olid võimelised ülesannet täitma ka öösel ja rasketes ilmastikuoludes.

Selleks ajaks oli polk saanud ka 5 Pe-2 pommituslennukit, kuid ükski meeskond neil veel lendama ei olnud õppinud.

Lennuvälja sõjaaegse kasutuse osas jään hetkel infi võlgu. Peale sõda oli lennuväli taas vene lennuväe käes. Üksused jään võlgu, kuid lennuväli oli kasutusel kuni 1956.a. Siis tuli väike paus.

1967-1969.a. lennuväli rekonstrueeriti. Lennuvälja betoonkattega raja pikkus on peale seda 2500 m ja laius 40 m, lennukite tarbeks on 28 betoonangaari. Haapsalu lennuväli oli üks uuemaid NLiidu poolt Balti riikidesse rajatud lennuvälju ning kandevõime poolest neljandal kohal. Ekspluatatsiooni võeti ta 1971 aastal Tallinnast Lasnamäelt üle toodut 425. lennuväe hävituspolgu poolt koos abiteenistustega.

Lennuväli oli kasutusel Nõukogude okupatsiooni lõpuni. On veel praegugi heas korras ning väheste investeeringute järel kasutatav suurema osa kaasaegsete lennukite jaoks. Siiski hetkel suht hüljatud, kaitseliidu kätte antud ala, mida keegi ei hoolda. Kasutatakse aeg-ajalt mitmesugusteks auto üritusteks. Pikk lennurada annab ainulaadse võimaluse sirge peal masina kiirendust proovida. Mõni aasta tagasi ka eesti ühel suuremal reservväelaste õppusel nende ööbimiskohana. Navigatsiooniseadmete ja isegi -vahendite täieliku puudumise tõttu leiab lennuväljana kasutust haruharva. Osa ruleerimisradade betoonplaate on juba jalad alla võtnud. Mõni aasta tagasi toimus äge vaidlus selle üle, kas eraomanik võib stardiraja ühte otsa püsti panna tuulegeneraatori. Mis oleks selle kasutust lennurajana tulevikus veelgi enam piiranud.

Kuidas see vaidlus lõppes – kahjuks mulle teadmata.

http://www.estonia360.ee/kiltsi_lennuvali/